

7.ÜNİTE SİYASET FELSEFESİ KAVRAMLAR

Hazırlayan :

İlker ÜNSAL

Kavram / Konu	Açıklama / Detay
Siyaset Felsefesi	Devletin doğasını, toplumun nasıl yönetilmesi gerektiğini, ideal bir düzenin nasıl olacağını, yöneten ile yönetilen arasındaki ilişkileri sorgulayan felsefi disiplindir. Sadece teorik değil, pratik yaşamla da bağlantılıdır.
Siyaset (Politika)	Genel anlamıyla "devlet işlerinin yürütülmesi"dir. Antik Çağ'da "polis" adı verilen şehir devletlerinin yönetimi için kullanılan bir kavramdır. Aristoteles'e göre siyaseti, yurttaşları ilgilendiren meseleler ve devlet yönetimi oluşturur.
Devlet	Belli bir toprak parçası üzerinde yaşayan, aralarında dil, kültür, tarih vb. birliktelik bulunan insanlardan oluşan siyasi örgütlenmedir.
İktidar	Toplumu yönetme gücü ve yetkisidir. Siyaset felsefesinde bu gücün kaynağı ve sınırları tartışılır.
Meşruiyet	İktidarın kaynağına uygun olması ve hukuki/ahlaki açıdan geçerliliğidir. Örneğin; kaynağı halk olan bir iktidar, halkın haklarını gözettiği sürece meşrudur.
Doğal Bir Kurum Olarak Devlet	Devletin, insanın mutluluğu ve iyi yaşaması için doğal ve zorunlu bir organizma olduğunu savunan yaklaşımdır. Temsilcileri: Platon, Farabi, İbni Haldun.
Platon'un Devlet Anlayışı	Devlet, ihtiyaçları karşılamak için var olan bir organizmadır. Üç kısımdan oluşur: Yöneticiler (beyin/yönetim), Askerler (kalp/savunma) ve İşçiler (ayaklar/üretim).
Farabi'nin Devlet Anlayışı	Devlet, insan vücudundaki organlar gibi çeşitli görevleri üstlenen yapılardan oluşur. En üstte peygamber gibi erdemli bir yönetici bulunur.
İbni Haldun ve "Asabiyet"	Devlet, bir topluluğun diğeri üzerindeki egemenliğinden doğar. "Asabiyet" (toplumsal dayanışma ve birlik), iktidarı elde etmeyi sağlar. Devlet, zayıf olanları kuvvetlilere karşı korur.
Yapay Bir Kurum Olarak Devlet	Devletin, insanların doğa durumundaki güvensizlikten kurtulmak için karşılıklı anlaşmaları (toplumsal sözleşme) sonucu oluşturduğu yapay bir kurum olduğunu savunan görüştür.
Epiküros'un Anlayışı	İnsanlar, çıkarlarını korumak ve güvende olmak için aralarındaki bir sözleşme ile devleti kurarlar.
T. Hobbes ve "Leviathan"	İnsanlar doğa hâlinde birbirine karşı acımasızdır. Gücsüzler, korunmak için haklarını "Leviathan" adlı güçlü yapıya (devlete) devreder.
J. Locke'un Sözleşme Anlayışı	İnsanlar doğa hâlinde özgür ve eşittir. Doğal haklarını (yaşam, özgürlük, mülkiyet) güvence altına almak için toplumsal sözleşme ile devleti kurarlar.
J. J. Rousseau ve "Genel İrade"	İnsanlar doğuştan özgürdür. "Genel irade"nin oluşturduğu sözleşme ile devlet varlık bulur. Amaç bireylerin özgürlüğünü ve haklarını korumaktır.
Tanrı Temelli Yaklaşım (Teokrasi)	Yönetme yetkisinin ilahi bir güç tarafından verildiğine inanılan sistemdir. Yönetici Tanrı'nın temsilcisidir. Augustinus (Devletin dini kurallara uygun yönetilmesi) ve Gazali (Devlet dinin bekçisidir) bu görüştür.
İnsan Temelli Yaklaşım	İktidarın kaynağını insana, topluma veya dünyevi güçlere dayandıran yaklaşımdır. Aristokrasi, Monarşi ve Demokrasi bu kapsama girer.
Aristokrasi	Yönetme yetkisinin zenginlik, eğitim veya soy avantajına sahip seçkin bir gruba ait olmasıdır. (Aristoteles: Yönetim uzmanlara ve bilginlere bırakılmalıdır).

Monarşi	Bir kişinin egemen olduğu yönetim biçimidir. (Machiavelli: Devletin gücü için "prens" adı verilen kişinin mutlak egemen olması gerekir).
Demokrasi	Toplumun her kesiminin yönetimde söz sahibi olmasıdır. Yetki, halkın seçtiği temsilcilere verilir. İktidarın meşruiyeti halkın hak ve çıkarlarını korumasına bağlıdır.
İdeal Düzen Problemi	Toplumun ve devletin nasıl daha adil ve ahlaki bir şekilde düzenlenebileceği sorunsalıdır.
Anarşizm	Siyasi otoritenin bulunmadığı, insanların özgürce ve erdemli bir yaşam sürdüğü düzeni savunur. Devletin ve düzenin gerekliliğini reddeder.
Liberalizm (Özgürlük Temelli)	İdeal düzenin insanın dinî, siyasi ve ekonomik özgürlüğü ile mümkün olduğunu savunur. Bireyin çıkarları, devletin çıkarlarından üstündür.
Sosyalizm (Eşitlik Temelli)	İdeal düzenin insanlar arasında eşitliğin sağlanmasıyla (üretim araçlarının ortak mülkiyeti ile) oluşacağını savunur.
Sosyal Devlet (Adalet Temelli)	İdeal düzene toplumsal adaletin sağlanmasıyla ulaşılabileceğini savunur. Eşitlik ve özgürlüğü dengelemeye çalışır; devlet imkânları adil dağıtır.
Ütopya	Gerçekte var olmayan, gerçekleşmesi mümkün olmayan ancak ideal bir toplumsal düzeni tasvir eden kurgusal hayali yer veya durumlardır.
Ütopya Kavramının Kökeni	İlk ütopya örneği Platon'un "Devlet" adlı eseridir. Ancak "Ütopya" kavramını ilk kez kullanan düşünür Thomas More'dur.
İstenilen Ütopyalar	Bireylerin güvenli, adil, eşit ve refah içinde yaşadığı; savaşların olmadığı, kaynakların adil dağıtıldığı, doğayla uyumlu kurgusal düzenlerdir.
İstenilmeyen Ütopyalar (Distopya)	Ütopyanın tam tersi olarak; korku, baskı, adaletsizlik, kıtlık, katı kontrol ve özgürlük kısıtlamalarının egemen olduğu karanlık kurgusal toplum tasvirleridir.